

Zpráva ze služební cesty do Spolkové republiky Německo

Místo: Bavorsko, SRN

- 1) Mnichov, Bavorský hlavní státní archiv
- 2) Mnichov, Zemský sněm
- 3) Řezno, Biskupský ústřední archiv

Termín cesty: 28. - 31. ledna 2008

Účel cesty: Studijní pobyt v rámci projektu k výzkumu problematiky německých antifašistů, kteří pocházejí z Československa, vyplývajícího z usnesení vlády č. 1081 z 24. 8. 2005

Účastník cesty: PhDr. Zdeňka Kokošková, vedoucí 3. oddělení Národního archivu

Zprávu podává: PhDr. Zdeňka Kokošková

Datum vyhotovení: 4. února 2008

Podpis ředitele Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR:

Podpis ředitelky Národního archivu:

Část všeobecná

Pracovní cestu do Bavorska jsem zahájila v pondělí 28. ledna 2008 ve 13.16 hod. odjezdem Prahy – hlavního nádraží. Do Řezna, kde jsem byla ubytována, jsem dorazila v 17.36 hod. Z nádraží jsem se dopravila do místa ubytování, jež bylo v penzionu Weichs.

Cílem této služební cesty byla zejména rešerše ve fondech Biskupského ústředního archivu v Řezně, prohloubená rešerše a zejména objednání vybraných dokumentů v digitální podobě v Bavorském hlavním státním archivu v Mnichově. Součástí služební cesty byla rovněž účast na vernisáži výstavy v Bavorském zemském sněmu:

„Opfer und Verfolgte des NS-Regimes aus bayerischen Parlamenten“



Služební cestu jsem ukončila ve čtvrtek 31. ledna 2008 odjezdem ze Řezna v 14.21 hod. Vlák přijel do Prahy - hlavního nádraží v 18.45 hod.

Část odborná

Řezno, Biskupský ústřední archiv – Bischofliches Zentralarchiv Regensburg

Studium v řezenském biskupském archivu spojeném s rozsáhlou knihovnou pomohlo rozšířit informace k problematice odpůrců nacismu německé národnosti žijících do poloviny 40. let v Československu o osudy katolického duchovenstva. Na úvod návštěvy proběhla konzultace k tématu s archivním radou J. Mayerhofem. Bylo doporučeno zejména studium některých pozůstalostí (např. fondy biskup R. Buchbeger, M. Graber, kanovník J. Maier) a fond Personalakten (např. sign. 4672 - F. Feyerer, sign. 4471 - R. Hopp, sign. 2237 - A. F. Mayerl). Po provedené rešerši byly objednány kopie zajímavých písemností a zároveň byly vybrány některé dokumenty k vyhotovení digitálních kopií pro výstupy z projektu.

Pomůcky k fondům (Bischofliches Zentralarchiv und Bischofliche Zentralbibliothek Regensburg – Kataloge und Schriften) byly vydávány již od 80. let tiskem a jsou k dispozici ve studovně. Archiv zároveň vydává časopis (Beitrage zur Geschichte des Bistums Regensburg), jehož 15. svazek byl věnován vývoji diecéze v období Třetí říše a 6. svazek obsahuje bavorsko-české vztahy v církevních dějinách.

Mnichov, Bavorský hlavní státní archiv - Bayerisches Hauptstaatsarchiv

Cílem návštěvy Bavorského hlavního státního archivu v Mnichově bylo podrobné prostudování archivního fondu Landesfluchtlingsverwaltung (např. inv. č. 6, 727, 705, 728, 1234, 1560, 1663, 2092 týkající se transportů a ubytování německých antifašistů z Československa, jejich sociální situace na našem i bavorském území, i některých československých předpisů souvisejících s danou problematikou) a fondu Nachlass Maria Gunzl (bývalá členka DSAP v meziválečné ČSR, politická vězenkyně v období nacistické okupace a poválečná členka bavorského sněmu).

Z obou fondů bylo vybráno několik důležitých písemností potřebných pro faksimilovou edici dokumentů i pro publikaci medailonků s osudy některých německých antifašistů a byly objednány jejich digitální kopie.

Mnichov, Bavorský zemský sněm

Návštěva Bavorského zemského sněmu v Maximilianeu souvisela s prezentací jedinečného projektu vědeckých institucí Haus der Bayerischen Geschichte a Institut für Zeitgeschichte za účasti zemského prezidenta A. Glucka a některých členů parlamentu. Výsledek projektu - encyklopedie nazvaná Opfer und Verfolgte des NS-Regimes aus bayerischen Parlamenten umístěná na webových stránkách zemského sněmu umožňuje seznámit se s osudy 315 členů zmíněné instituce (kteří v ní působili postupně od roku 1918) perzekvovanými nacistickým režimem, tj. v letech 1933 - 1945. U každé publikované osoby jsou uvedena základní osobní data a fotografie, následuje chronologie i způsob nacistického pronásledování, politická i obecná biografie (s odkazy na prameny a literaturu). V encyklopedii lze vyhledávat jednak abecedně, ale i dle stranické příslušnosti osoby, typu perzekuce, zařazení jednotlivce v parlamentu, povolání, zmíněných lokalit apod. Lze dohledat i osoby, které pocházejí z Československa, resp. odešli po roce 1945 v důsledku tehdejší čs. politiky do zahraničí (např. M. Gunzlová).

Závěr

Návštěva obou bavorských archivů přispěla k výběru i k přípravě dokumentů pro jednotlivé výstupy projektu plánované pro rok 2008. Jedná se zejména o přípravu faksimilové edice dokumentů z let 1945 – 1950, publikaci prezentující některé osudy německých antifašistů i stálou expozici Muzea Ústí nad Labem.

Účast na prezentaci projektu zmíněných bavorských vědeckých institucí, jenž se týká pronásledovaných členů tamního parlamentu v období nacismu, byla velmi užitečná a inspirující. Webová tématická encyklopedie se svým zajímavým obsahem může pozitivně působit na širokou německou i zahraniční veřejnost. Bylo by jistě přínosné představit čtenáři i ukázky některých dobových dokumentů.